

HABER VİDEOLARINDA ‘YOUTUBE’ YORUMLARININ KAMUSAL ALAN FONKSİYONU: BİR TEMATİK ANALİZ DENEMESİ*

Atıla ERDEMİR**

Gönderim Tarihi: 30.11.2024 - Kabul Tarihi: 28.03.2025

Erdemir, A. (2025). Haber videolarında ‘YouTube’ yorumlarının kamusal alan fonksiyonu: Bir tematik analiz denemesi. *Etkileşim*, 15, 282-301.
10.32739/etkilesim.xxxxx

Bu çalışma araştırma ve yayın etiğine uygun olarak gerçekleştirilmiştir.

Öz

Bu çalışma, dijital bir kamusal alan olarak değerlendirilebilecek *YouTube* yorumlarının, haber içeriklerinden bağımsız olarak hangi temalar etrafında şekillendiğini ve kamusal alan işlevi potansiyelini analiz etmektedir. Araştırma, *BBC News* tarafından yayınlanan “Turkey turns 100: A future global power?” başlıklı videoya yapılan 1768 yorumu içermektedir. İçerik analizi ve tematik analiz yöntemleri kullanılarak yorumlar arasındaki temel temalar, katılımcıların siyasi ve kültürel algıları ile ulusal ve uluslararası söylemler arasındaki dinamikler incelenmiştir. Analiz sonuçları yorumların geniş bir yelpazede çeşitlilik gösterdiğini ortaya koymaktadır. Türkiye’nin tarihî mirası ve kültürel bağları bazı yorumlarda övgüyle vurgulanırken; mevcut hükümet, ekonomik sorunlar ve uluslararası politikaların eleştirilerin merkezinde yer aldığı görülmektedir. Aynı zamanda, tarihsel tartışmalar (örneğin, Ermeni soykırımı iddiaları ve Kıbrıs sorunu) ile Türkiye’nin bölgesel liderlik rolü sıklıkla tekrar edilmektedir. İngilizce yorumlar daha kapsayıcı ve uluslararası konulara odaklanırken, Türkçe yorumlar genellikle iç politika ve ekonomik durum ekseninde şekillenmektedir. Çalışma dijital platformlarda kamuoyunun çok yönlü yapısını görünür kılmayı amaçlamakta ve *YouTube* yorumlarının, siyasi söylem ve kültürel etkileşim açısından nasıl bir kamusal alan işlevi gördüğünü tartışmaktadır. Bulgular dijital platformların, yalnızca bilgi paylaşımı değil, aynı zamanda eleştirel ve katılımcı söylemin bir aracı olarak potansiyelini vurgulamaktadır.

Anahtar Kelimeler: *YouTube*, haber, dijital kamusal alan, tematik analiz, Türkiye.

* Bu makale, Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Gazetecilik Doktora Programında Prof. Dr. Barış Doster danışmanlığında yürütülmekte olan tezden üretilmiştir.

** Araştırma Görevlisi, Üsküdar Üniversitesi, İletişim Fakültesi, İstanbul, Türkiye,
atila.erdemir@uskudar.edu.tr, ORCID: 0000-0001-6618-8008

THE PUBLIC SPHERE FUNCTION OF 'YOUTUBE' COMMENTS ON NEWS VIDEOS: A THEMATIC ANALYSIS*

Atila ERDEMİR**

Received: 30.11.2024 - Accepted: 28.03.2025

Erdemir, A. (2025). Haber videolarında 'YouTube' yorumlarının kamusal alan fonksiyonu: Bir tematik analiz denemesi. *Etkileşim*, 15, 282-301.
10.32739/etkilesim.xxxxx

This study complies with research and publication ethics.

Abstract

This study analyses the themes around which *YouTube* comments, which can be considered as a digital public sphere, are shaped independently of news content and their potential as a public sphere function. The study includes 1,768 comments on the video titled 'Turkey turns 100: A future global power?' published by *BBC News*. Content analysis and thematic analysis methods were used to analyze the main themes among the comments, the political and cultural perceptions of the participants, and the dynamics between national and international discourses. The results of the analyses reveal a wide range of diversity in the comments. While Türkiye's historical heritage and cultural ties are praised in some comments, the current government, economic problems and international policies are at the center of criticism. At the same time, historical debates (e.g. the Armenian genocide allegations and the Cyprus issue) and Türkiye's regional leadership role are often repeated. While English comments are more inclusive and focused on international issues, Turkish comments are often centered on domestic politics and the economic situation. The study aims to make visible the multifaceted nature of public opinion on digital platforms and discusses how *YouTube* comments function as a public space for political discourse and cultural interaction. The findings emphasize the potential of digital platforms not only for information sharing but also as a tool for critical and participatory discourse.

Keywords: *YouTube*, news, digital public sphere, thematic analysis, Türkiye.

* This article is derived from the thesis conducted under the supervision of Prof. Dr. Barış Doster in the Journalism Doctoral Program at Marmara University Institute of Social Sciences.

** Research Assistant, Üsküdar University, Faculty of Communication, İstanbul, Türkiye,
atila.erdemir@uskudar.edu.tr, ORCID: 0000-0001-6618-8008

Giriş

Son yıllarda *YouTube*, kişisel videoların paylaşıldığı bir platform olarak ortaya çıktığı ilk dönemlerdeki kimliğinden sıyrılarak, haber alanı da dahil olmak üzere küresel medya ekosisteminde önemli bir oyuncu haline gelmiştir. Bu dönüşüm, sosyal medya platformlarının alternatif haber kaynakları olarak yükselişine paralel olarak insanların bilgiye erişim, tüketim ve etkileşim biçimlerinde önemli değişimler yaratmıştır (Westerman ve diğerleri, 2014). *YouTube*'un önemli bir haber kaynağı haline gelmesi, geleneksel medyaya duyulan güvenin azalması, yüksek hızlı internete erişimin artması ve ana akım haber kuruluşlarının sunduklarının ötesinde daha çeşitli perspektiflere duyulan arzu gibi çeşitli faktörlerle ilişkilendirilmektedir (Newman ve diğerleri, 2019). Günümüzde *YouTube*'un, içerik ve sunum çeşitliliği sayesinde çağdaş gazetecilikte ve kamuoyu oluşumunda etkili bir oyuncu haline geldiği değerlendirilmektedir (Nechushtai ve diğerleri, 2023).

YouTube'un yorumlar bölümü ise kullanıcıların izledikleri içerikle ilgili tartışmalara katılabildikleri önemli bir dijital alan olarak hizmet vermektedir. Jürgen Habermas'ın, bireylerin toplumsal meseleler üzerinde müzakere etmek ve siyasi eylemi etkilemek için bir araya geldiği bir arenayı ifade eden kamusal alan kavramından (2005) yola çıkarak *YouTube* yorumları da dijital bir kamusal alan biçimi olarak değerlendirilebilmektedir. Eş zamansız, metin tabanlı etkileşimler, izleyicilerin fikirlerini dile getirmelerine, başkalarıyla etkileşime girmelerine ve ortak fikirler veya içerik oluşturucular etrafında kolektif kimlikler inşa etmelerine olanak vermektedir (Kavada, 2015). Yorumların katılımcı yapısı, sosyal medya platformlarının sosyal bağlantı ve siyasi tartışma arenaları haline geldiği "networked publics" yaklaşımının somut bir gerçeklik kazandığına işaret etmektedir (Boyd, 2010). *YouTube* yorumlarının da önemli bir parçasını oluşturduğu bu yeni kamusal alanda geleneksel medyadan farklı olarak izleyiciler pasif tüketiciler değil, söyleme aktif katkıda bulunan öznelere dönüşmekte ve katılımcı bir kültürü mümkün kılmaktadırlar (Burgess ve Green, 2018).

YouTube yorumları kamusal alanın bir parçası olarak kabul edildiğinde toplumsal tutumlar ve çevrimiçi söylem yapıları hakkında önemli bir araştırma sahası haline gelmektedir. Bu nedenle *YouTube* yorumlarının tematik analiz kullanılarak incelenmesi son yıllarda giderek daha popüler hale gelmiş ve özellikle metin madenciliği ile *YouTube* yorumlarının incelendiği araştırmaların sayısı artmıştır.

YouTube yorumları, bireylerin siyasi içerikle gerçek zamanlı olarak etkileşime girdiği, desteklerini, eleştirilerini veya endişelerini dile getirdiği, siyasi söylem için önemli bir mecra haline gelmiştir. Siyasi *YouTube* videolarının tematik analizi, kamuoyu oluşumunu ve izleyicilerin önemli siyasi olaylara tepkisini anlayabilmek için araştırmalara konu olmaktadır (Georgakopoulou, 2017). Destek, muhalefet, komplo ve hayal kırıklığı gibi temaları inceleyen araştırmalar, insanların siyasi aktörleri ve politikaları nasıl algıladığına odaklanmaktadır. Siyasi liderlerin halk tarafından nasıl karşılandığını incelemek için seçim kam-

panyası haberlerine yapılan yorumların tematik analizi alanda en sık görülen araştırma sahalarından birini oluşturmaktadır (Graham ve diğerleri, 2015).

YouTube yorumlarının genellikle ana akım siyasi anlatılardan dışlanmış hissedilen marjinal grupların hayal kırıklıklarını ve memnuniyetsizliklerini yansıttığını ifade edilmektedir (Fuchs, 2020). Buna paralel olarak siyasal içerikli haber videolarının altında görülen yorumların da hem haber kaynağı hem de video içeriği hakkında eleştirel bir tutum sergileyen yorumcuların dikkatini çektiği görülmektedir. Bu yönüyle *YouTube* yorumları haber tüketimini göreceli olarak demokratikleştirmekte ve farklı bakış açılarının paylaşılmasına olanak tanıyarak kamuoyunun kutuplaşmış doğasını ortaya çıkaran bir işlev kazanmaktadır.

YouTube yorumlarının demokratik işlevi belirgin olmakla birlikte *YouTube* içerik üreticilerinin kamuoyunun şekillenmesine verdikleri katkı geleneksel medyaya hâkim olan iktidar ilişkilerinden çok farklı görünmemektedir. Devlet destekli haber kanalları geleneksel medyada olduğu gibi *YouTube* platformunda da önde gelen haber üreticileri olarak karşımıza çıkmaktadır. Üstelik bu yayıncıların sadece video içerikleri ile değil yorum bölümüne müdahaleleri ile de kamuoyu üzerinde etkin olmaya çalıştıkları görülmektedir. Devlet tarafından işletilen *YouTube* kanallarındaki yorumların tematik analizinin yapıldığı bir araştırmada, iktidar yanlısı anlatıları güçlendirmeyi amaçlayan koordineli davranış kalıpları bulunmuştur (O’Callaghan ve diğerleri, 2015). Bu tür tematik analizler, yorum bölümlerinin kamuoyu duyarlılığını manipüle etmeyi ve eleştirel sesleri bastırmayı amaçlayan operasyonların bir parçası olarak devlet aktörleri tarafından da kullanılabileceğini ortaya koymaktadır (Starbird, 2017).

Geleneksel medya ortamında bilgi akışını düzenleyen temel mekanizmalardan biri “eşik bekçiliği” (*gatekeeping*) kavramıdır. Eşik bekçileri, haberlerin seçilmesi, çerçevelenmesi ve kamuoyuna sunulmasında belirleyici bir rol oynar (Shoemaker & Vos, 2009). Ancak dijital medya platformlarının yükselişi, geleneksel eşik bekçiliği süreçlerini dönüştürmüştür. Özellikle *YouTube* gibi kullanıcı etkileşimine dayalı platformlarda yorum bölümleri alternatif bir haber üretim ve tartışma alanı oluşturarak geleneksel medya eşik bekçilerinin tekeline meydan okumaktadır (Meraz & Papacharissi, 2013).

YouTube yorumları bağlamında eşik bekçiliği çift yönlü bir süreç olarak değerlendirilebilir. Bir yandan kullanıcılar haber içeriğine yönelik eleştirel, destekleyici veya alternatif söylemler geliştirerek kamusal alanda aktif rol oynarken diğer yandan platformun algoritmik filtreleme sistemleri ve içerik üreticilerinin moderasyon politikaları yorum akışını belirli çerçevelere oturtmaktadır. Örneğin *YouTube*’un otomatik sansürleme sistemleri, belirli anahtar kelimeleri içeren yorumları filtreleyerek bazı söylemleri ön plana çıkarırken, bazılarını bastırabilmektedir (Napoli, 2019).

Bu dinamik, *YouTube* yorumlarının sadece kullanıcıların özgürce görüşlerini ifade ettikleri tarafsız bir alan olmadığını, aksine yeni medya ortamında da belirli eşik bekçiliği mekanizmalarının işlediğini göstermektedir. Devlet destekli

haber kanalları veya büyük medya kuruluşları, sadece video içerikleriyle değil, aynı zamanda yorum politikaları ve algoritmalar aracılığıyla da söylemi yönlendirme gücüne sahiptirler. Dolayısıyla *YouTube* yorumlarının tematik analizi, yalnızca kamuoyunun kendiliğinden ortaya çıkan eğilimlerini değil, aynı zamanda platformların ve içerik üreticilerinin eşik bekçiliği pratiklerinin nasıl işlediğini anlamak açısından da önemli bir çerçeve sunmaktadır.

Amaç

Geleneksel medyada olduğu gibi yeni medya ortamında başta devletler olmak üzere iktidar odaklarının filtrelerinden geçen düşüncelerin kamuoyuna ulaşabildiği yönündeki eleştiriler önemli bir haber kaynağı haline gelmiş olan *YouTube* gibi yeni medya platformlarının daha fazla incelenmesi gerektiğini göstermektedir. Bu bağlamda araştırmamız *YouTube* platformu üzerinde yayınlanan haber içeriklerine yapılan yorumların, kamuoyunun dağınık ve çok parçalı yapısına uyumlu bir düşünce çeşitliliği taşıma potansiyelini görünür kılmayı amaçlamaktadır. Bu amaca uygun olarak devlet destekli bir yayın organı olan *BBC YouTube* kanalında İngilizce olarak yayınlanmış “Turkey turns 100: A future global power?” başlıklı videoya gelen yorumlar incelenmiştir.

Yöntem

Bu çalışma *BBC News* tarafından yayımlanan “Turkey turns 100: A future global power?” başlıklı videoya yapılan *YouTube* yorumlarının içerik analizi yöntemiyle incelenmesine dayanmaktadır. Araştırmanın temel amacı Türkiye Cumhuriyeti’nin yüzüncü yılı bağlamında ulusal ve uluslararası izleyicilerin algılarını, tarihsel ve politik tartışmalara dair yorumlarını ve öne çıkan temaları sistematik bir şekilde analiz etmektir. Araştırma niteliksel içerik analizi ve tematik analiz yöntemlerinden yararlanılarak gerçekleştirilmiştir.

Veri seti, *YouTube*’un halka açık yorum alanından elde edilmiştir ve toplamda 1768 yorumu kapsamaktadır. Yorumlar video ile doğrudan ilişkilendirilen ve kullanıcıların Türkiye’nin tarihsel, kültürel ve politik bağlamlarına dair görüşlerini ifade ettikleri metinlerden oluşmaktadır. İncelenen yorumlar, Türkçe ve İngilizce dillerinde yazılmıştır. Analiz sürecinde yalnızca bu iki dildeki yorumlar çalışmaya dâhil edilmiştir; diğer dillerdeki yorumlar araştırmanın kapsamı dışında bırakılmıştır. Veriler manuel olarak temizlenmiş ve analiz için uygun bir şekilde ana ve alt temalara ayrılmıştır.

Yorumlar öncelikle tematik kodlama yöntemi kullanılarak analiz edilmiştir. Bu süreçte metinlerde tekrar eden ifadeler, ortak örüntüler ve anlam birimleri belirlenmiş ve her bir yorum belirli bir temaya atanmıştır. Kodlama işlemi, metnin içeriğine bağlı olarak anlama öncelik veren bir yaklaşımla gerçekleştirilmiştir. Bu süreçte, daha önce belirlenmiş temalar (örneğin, “Batı medyasına yönelik eleştiriler” veya “Hükümet eleştirileri”) ile yeni ortaya çıkan alt temalar

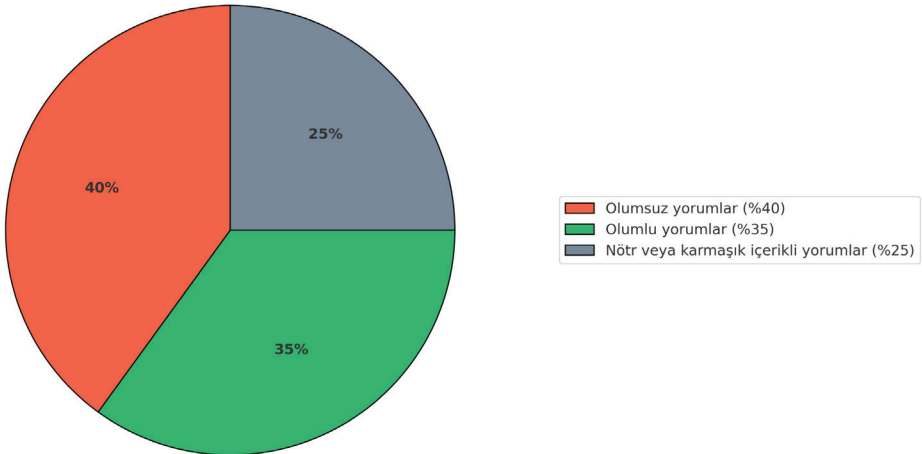
(örneğin, "Ekonomik sorunlar" veya "Osmanlı nostaljisi") analiz sürecine dâhil edilmiştir.

Kodlanan yorumlar, frekans analizi yöntemleriyle sayısal olarak değerlendirilmiştir. Her bir tema ve alt tema için mutlak frekanslar (örneğin, "Tarihsel tartışmalar" kategorisinde 265 yorum) ve göreceli frekanslar (örneğin bu kategorinin tüm yorumlar içindeki oranı %15) hesaplanmıştır. Bu yaklaşımla temaların önem derecesi istatistiksel olarak desteklenmiştir. Veriler ayrıca coğrafi bağlamda sınıflandırılmış, Türkçe yorumların ve İngilizce yorumcuların temalara katkıları ayrı ayrı analiz edilmiştir.

Bulgular

BBC News'in "Turkey turns 100: A future global power?" başlıklı videosuna yapılan 1768 *YouTube* yorumu incelendiğinde Türkiye'nin 100. yılına ilişkin tepkilerin derin bir kutuplaşma gösterdiği gözlemlenmiştir. Yorumların yaklaşık %35'i, Türkiye'nin büyüklüğüne, tarihî mirasına ve küresel güç olma potansiyeline duyulan inancı yansıtmakta, %40'lık bir kesim olumsuz duygular taşımakta ve genellikle siyasi liderlerin çizdiği imaja, dış politika tercihlerine ve tarihsel anlaşmazlıklar gibi konulara eleştiriler yöneltmektedir. Toplamın %25'ini oluşturan diğer yorumlar ise Türkiye'nin yanı sıra pek çok uluslararası aktör ve olaya atıfta bulunan geniş bir çeşitlilik göstermektedir.

Grafik 1. Yorumların duygu analizine göre dağılımı

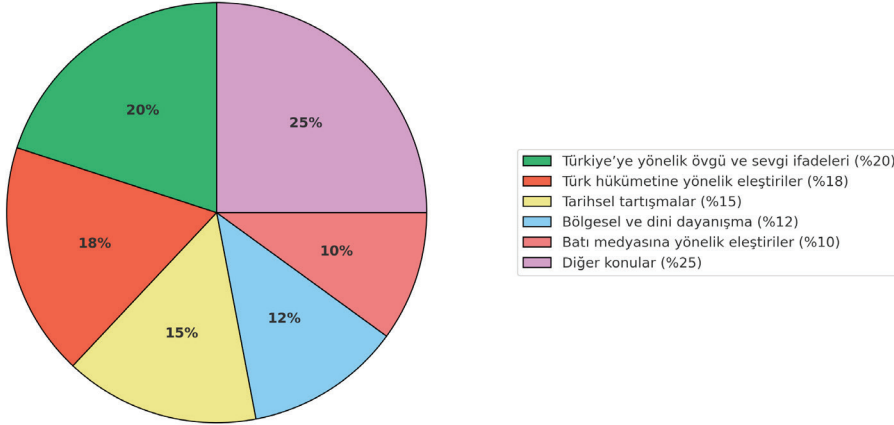


Detaylı inceleme, yorumların belirli temalar etrafında yoğunlaştığını göstermektedir. Pozitif yorumlar genellikle Türkiye'nin tarihî mirasına ve kültürel değerlerine duyulan hayranlıktan beslenirken, olumsuz yorumlar mevcut si-

yasi yönetim, ekonomik problemler ve tarihsel tartışmalara odaklanmaktadır. Özellikle Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan'ın liderliğinin hem destekleyiciler hem de eleştirenler tarafından en önemli konulardan biri olarak görüldüğü anlaşılmaktadır. Bir yandan Erdoğan, Türkiye'nin bağımsızlığını ve direncini temsil eden bir figür olarak görülürken, diğer yandan otoriterleşme ve ekonomik sorunlarla ilişkilendirilmektedir. Ek olarak, tarihsel tartışmalar (örneğin, Ermeni soykırımı iddiaları ve Kıbrıs meselesi), ulusal gurur ile uluslararası eleştiriler arasında yoğun bir çatışmaya sahne olmaktadır. Tüm bu unsurlar, Türkiye'nin sadece kendi vatandaşları için değil, aynı zamanda küresel topluluk için de karmaşık ve çok boyutlu bir kimlik taşıdığını göstermektedir.

Yorumlarda öne çıkan beş alt kategori

Grafik 2. Yorumlarda öne çıkan temaların dağılımı



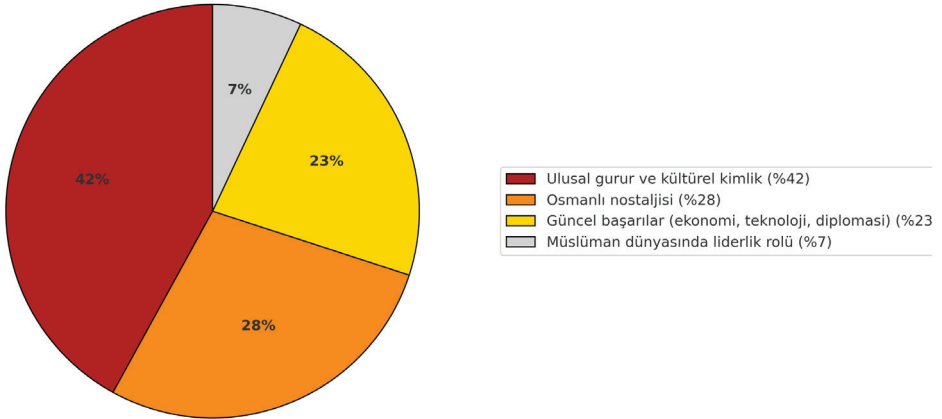
- **Türkiye'ye yönelik övgü ve sevgi ifadeleri:** Yorumların önemli bölümü Türkiye'nin tarihi, konumu ve dış politikadaki güncel politikalarına olumlu ve destekleyici bir tavırla yaklaşmaktadır.
- **Türk hükümetine yönelik eleştiriler:** Türk hükümetinin dış politika tercihlerinin yanı sıra iç politikaya yönelik eleştirel tepkilerin de sıklıkla yorumlarda yer aldığı görülmektedir.
- **Tarihsel tartışmalar:** Başta Ermeni soykırımı iddiaları ve Kıbrıs sorunu olmak üzere yakın tarihe ilişkin güncel tartışmalar yorumlarda bir tema olarak kendini göstermektedir.
- **Bölgesel ve dini dayanışma:** Türkiye'nin diğer Müslüman nüfus ağırlıklı ülkelerden yorum yapan kullanıcılar tarafından sıklıkla bir müttefik ve dost olarak tarif edildiği görülmektedir.

- **Batı medyasına yönelik eleştiriler:** Yorumların bir bölümünde Batı medyasının Türkiye'yi kendi ajandalarına uygun olarak gerçek dışı bir şekilde yansıttığına dair güçlü bir eğilim görülmektedir.

Türkiye'ye yönelik övgü ve sevgi ifadeleri

Türkiye'ye ve mirasına duyulan hayranlık, incelenen yorumların önemli bir kısmını oluşturmaktadır ve bu tema hem Türk hem de uluslararası yorumcular arasında yaygın bir şekilde ifade edilmiştir. Toplamda 355 yorumu kapsayan bu tema 1768 yorumun yaklaşık %20'sine denk gelmektedir. Yorumlar, Türkiye'nin tarihî mirasına, kültürel kimliğine ve güncel başarılarına yönelik övgüleri içerirken, uluslararası düzeyde de önemli bir hayranlık ve destek olduğunu göstermektedir.

Grafik 3. Türkiye'ye yönelik olumlu yorumların alt başlıklara dağılımı



Bu tema içinde özellikle ulusal gurur ve kültürel kimlik önemli bir yer tutmaktadır. Bu alt tema, toplamda 150 yorumu kapsamaktadır ve "Türkiye her zaman gururlu ve güçlü bir millet olmuştur" gibi ifadelerle öne çıkmaktadır. Bu alt tema, ilgili temadaki yorumların yaklaşık %42'sini oluşturmaktadır. Benzer şekilde, Osmanlı İmparatorluğu'na duyulan nostalji de dikkat çekici bir diğer alt temadır. Toplamda 100 yorumu kapsayan bu alt tema, ana tema içindeki yorumların %28'ine karşılık gelmektedir. Osmanlı geçmişi, özellikle güncel politik çatışmalara bir çözüm önerisi olarak sunulmakta ve bu mirasın Türkiye'nin gelecekteki yükselişi için bir rehber olduğu fikri yaygın olarak dile getirilmektedir. Örneğin, "Osmanlı İmparatorluğu, İslam dünyasında adalet ve barışın koruyucusuydu" gibi ifadeler bu alt temayı özetlemektedir.

Güncel başarılar ise toplamda 80 yorum ile Türkiye'nin son dönemdeki ekonomik, teknolojik ve diplomatik ilerlemelerinin takdir edilmesi şeklinde öne çıkmaktadır. Bu alt tema, ana temadaki yorumların %23'ünü kapsamaktadır.

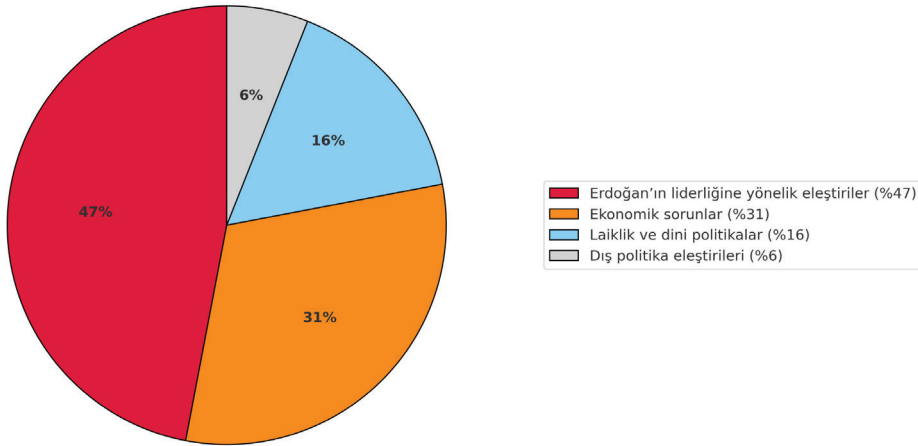
Yorumcular Türkiye'nin insani yardım ve kalkınma konularında lider bir ülke haline geldiğini belirtmekte ve bu başarıları değerlerinden ödün vermeden inşa ettiği görüşünü savunmaktadır. Bir diğer alt tema ise Türkiye vatandaşı olmadığını belirtip Türkiye'nin başarıları ile gurur duyduğunu belirten ve genellikle Müslüman nüfus ağırlıklı ülkelere referans veren yorumlardan oluşmaktadır.

Türk yorumcular, bu tema içinde genellikle ulusal gurur (%42), Osmanlı nostaljisi (%28) ve güncel başarılar (%23) üzerinde durmaktadır. Uluslararası yorumcular ise daha çok Türkiye'nin Müslüman dünyasındaki liderlik rolüne (%7) ve kültürel önemine odaklanmıştır. Bu son kategorideki yorumların sıklıkla kendi ülkelerinin ya da Müslüman toplumların Batı medyasında yanlış ve yanlış gösterildiğine atıf yaptıkları, bu bağlamda Türkiye'yi konu alan videoya da eleştirel bir tutum takındıkları görülmektedir.

Türk hükümetine yönelik eleştiriler

Liderlik ve politikalara yönelik eleştiriler incelenen 1768 yorumun yaklaşık %18'ini oluşturan 320 yorum ile veri setindeki en önemli temalardan biri olarak öne çıkmaktadır. Bu eleştiriler özellikle Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan'a odaklanarak, otoriterlik algısı, ekonomi yönetimindeki başarısızlıklar ve kutuplaştırıcı politikalar gibi konuları ele almaktadır. Yorumlar hem Türkiye'nin iç politikasına hem de uluslararası itibarına yönelik kaygıları yansıtmaktadır.

Grafik 4. Türk hükümetine yönelik eleştirilerin alt başlıklara dağılımı



Erdoğan'ın liderliğine yönelik eleştiriler bu temanın en geniş alt kategorisini oluşturmakta ve toplam yorumların %47'sine (yaklaşık 150 yorum) denk gelmektedir. Bu eleştirilerde, Erdoğan'ın artan yetkilerinin otoriter bir yönetim tarzına işaret ettiği ve Türkiye'nin genç nüfusunun bu nedenle yurt dışına göç ettiği sıklıkla dile getirilmektedir. Örneğin, bir yorumda, "Erdogan ruined Tur-

key for the young. Many young Turks are leaving for Greece" (*Erdoğan gençler için Türkiye'yi mahvetti. Birçok genç Yunanistan'a gidiyor*) ifadesi yer almıştır. Bu eleştiriler, bazı yorumcuların duyduğu derin memnuniyetsizliği ortaya koymaktadır.

Ekonomik sorunlar, liderlik eleştirilerinin diğer önemli bir boyutunu oluşturmaktadır. Bu alt tema, toplamda 100 yorumu kapsamakta olup, liderlik eleştirilerinin %31'ine karşılık gelmektedir. Yorumlar yüksek enflasyon, işsizlik ve ekonomik istikrarsızlık gibi sorunları doğrudan Erdoğan'ın politikalarıyla ilişkilendirmektedir. Örneğin, "Our country is about to go bankrupt. More than half the country is very poor" (*Ülkemiz iflas etmek üzere. Halkın yarısından fazlası çok fakir*) gibi ifadeler ekonomik sıkıntıların halk üzerindeki etkisini vurgulamaktadır. Bu tür eleştiriler, ekonomik zorlukların toplumun geniş kesimlerinde rahatsızlık yarattığını göstermektedir.

Dini ve laik yönetim anlayışları arasındaki gerilimler de bu eleştirilerde önemli bir yer tutmaktadır. Yorumların %16'sını (yaklaşık 50 yorum) kapsayan bu alt tema Erdoğan'ın politikalarının Türkiye'yi laiklikten uzaklaştırarak dini bir yönetim modeline yaklaştırdığı algısına dayanmakta ve sıklıkla Atatürk'ün reformlarıyla karşılaştırılmaktadır. "Ataturk made Turkey a modern secular country, but Erdogan wants an Islamic state" (*Atatürk Türkiye'yi modern bir laik ülke yaptı, ancak Erdoğan bir İslam devleti istiyor*) yorumu bu algıyı özetleyen örneklerden biridir. Bu tür eleştiriler, laiklik ilkesinin korunmasına yönelik kaygıları yansıtmaktadır.

Erdoğan'ın dış politikaları da eleştirilerin bir parçası olarak öne çıkmaktadır. Bu alt tema, toplamda 20 yorumu kapsamakta olup, liderlik eleştirilerinin %6'sını oluşturmaktadır. Yorumcular, Erdoğan'ın dış politikalarının Türkiye'nin uluslararası itibarını olumsuz etkilediğini ve ülkenin Avrupa Birliği'ne üyelik hedeflerini zorlaştırdığını dile getirmektedir. Örneğin, "Turkey will never join the EU because of Erdogan's aggressive policies" (*Türkiye, Erdoğan'ın agresif politikaları nedeniyle asla AB'ye katılamayacak*) yorumu bu eleştirilerin temeli oluşturmaktadır.

Coğrafi açıdan incelendiğinde liderlik eleştirileri hem Türk hem de uluslararası yorumculardan gelmektedir. Türk yorumcuların eleştirileri daha çok ekonomik sorunlar, laiklik ve iç politikalara odaklanmıştır. Buna karşılık uluslararası yorumcular Erdoğan'ın otoriterlik algısı ve Türkiye'nin küresel itibarı üzerine yoğunlaşmıştır. Bu durum liderlik eleştirilerinin hem ulusal hem de uluslararası düzeyde dikkat çektiğini göstermektedir.

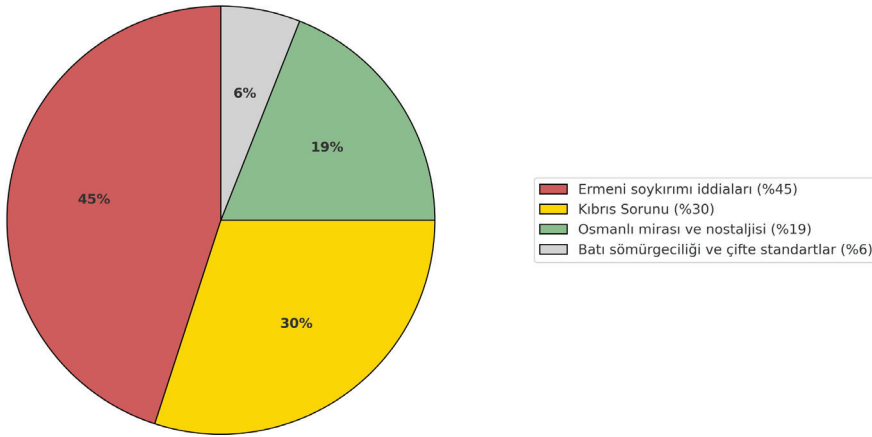
Hükümet politikalarına ve söylemine yönelik eleştirilerin, Cumhurbaşkanı Erdoğan'a ve onun yönetim tarzına odaklandığı hem destekleyenlerin hem de eleştirenlerin Erdoğan'ı en temel belirleyici aktör olarak kabul ettikleri görülmektedir. Yorumlar ekonomik yönetimden laiklik ilkesine ve uluslararası ilişkilere kadar geniş bir yelpazeyi kapsamakta ve Türkiye'nin mevcut siyasi ikliminin hem içeride hem de dışarıda nasıl algılandığını ortaya koymaktadır.

Bu durum, Türkiye'nin siyasi liderliği hakkında derin bir kutuplaşma olduğunu göstermektedir.

Tarihsel tartışmalar

Tarihsel tartışmalar, incelenen toplam 1768 yorumun yaklaşık %15'ini oluşturan 265 yorumla, veri setindeki önemli temalardan biri olarak öne çıkmaktadır. Bu tema, Ermeni soykırımı iddiaları, Osmanlı mirası ve Kıbrıs sorunu gibi hassas tarihsel ve jeopolitik konulara odaklanmaktadır. Yorumlar, bu olaylara dair ulusal ve uluslararası bakış açıları arasında ciddi farklılıklar olduğunu ortaya koymaktadır.

Grafik 5. Yorumlarda öne çıkan tarihsel tartışmaların dağılımı



Ermeni soykırımı iddiaları bu tema içerisinde en sık tartışılan konudur ve toplamda 120 yorumu (%45) kapsamaktadır. Yorumlar, genellikle iki zıt görüş arasında kutuplaşmıştır. Türk yorumcular, soykırım iddialarını reddederek bunların kanıtlanmamış olduğunu savunmaktadır. Bir yorumda, "The Armenian genocide is false. There is no evidence for this claim" (*Ermeni soykırımı tamamen yalan. Bu iddiayı destekleyen hiçbir kanıt yok*) ifadesi kullanılmıştır. Buna karşılık uluslararası yorumcular genellikle Türkiye'yi tarihî sorumluluklarını reddetmekle suçlamış ve bu konunun Türkiye'nin uluslararası saygınlığı açısından çözülmesi gerektiğini savunmuştur. Örneğin, "Turkey needs to acknowledge the Armenian genocide to move forward" (*Türkiye, ilerleyebilmek için Ermeni soykırımını kabul etmeli*) yorumu bu yaklaşımı yansıtmaktadır.

Kıbrıs sorunu toplamda 80 yorum (%30) ile tarihsel tartışmalar temasının ikinci büyük alt kategorisini oluşturmaktadır. Bu yorumlar, Türkiye'nin Kuzey Kıbrıs'a müdahalesi ve Yunanistan ile tarihî çatışmaları üzerine yoğunlaşmaktadır. Uluslararası yorumcular, Türkiye'nin 1974'ten itibaren Kıbrıs'taki yerle-

şim politikalarını eleştirmiş, bir yorumda "Turkey illegally settled people in Northern Cyprus after 1974" (*Türkiye, 1974'ten sonra Kuzey Kıbrıs'a yasa dışı yerleşim yaptı*) ifadesi kullanılmıştır. Buna karşılık, Türk yorumcular bu müdahalenin uluslararası standartlara uygun olduğunu savunmuş ve Kıbrıs meselesinin Türkiye'nin haklı bir davası olduğu görüşünü dile getirmiştir. Örneğin, "Why is Turkey's occupation of Cyprus condemned while other conflicts are ignored?" (*Neden Türkiye'nin Kıbrıs'taki varlığı kınanırken diğer çatışmalar görmezden geliniyor?*) yorumu, bu duruşu özetlemektedir.

Osmanlı mirası ve nostaljisi bu tema içinde toplamda 50 yorumla (%19) üçüncü sırada yer almaktadır. Osmanlı İmparatorluğu, bazı yorumcular tarafından mazlumların koruyucusu ve İslam dünyasının lideri olarak övülmüştür. Bir yorumda, "The Ottomans were protectors of the oppressed" (*Osmanlılar mazlumların koruyucusuydu*) ifadesi yer almıştır. Buna karşılık, diğer yorumcular Osmanlı'nın baskıcı bir rejim olduğunu ve Balkanlar gibi bölgelerde kötü bir miras bıraktığını savunmuşlardır. Örneğin, "No one in the Balkans wants the Turks back after Ottoman rule" (*Balkanlar'da kimse Osmanlı yönetiminden sonra Türklerin geri dönmesini istemiyor*) yorumu, bu algıyı ifade etmektedir.

Batı sömürgeciliği ve çifte standartlar, toplamda 15 yorum (%6) ile daha küçük bir alt kategori olmasına rağmen dikkat çekici bir boyut sunmaktadır. Bu yorumlar, Batı'nın kendi sömürgecilik tarihini görmezden gelerek Türkiye'yi eleştirdiğini öne sürmüştür. Bir yorumda, "Why does the West criticize Turkey but ignore its own genocides in India or Africa?" (*Batı neden Türkiye'yi eleştirirken Hindistan ya da Afrika'daki kendi soykırımlarını görmezden geliyor?*) ifadesi yer almıştır. Bu yorumlar, Batı'ya karşı duyulan tarihî güvensizliği yansıtmaktadır.

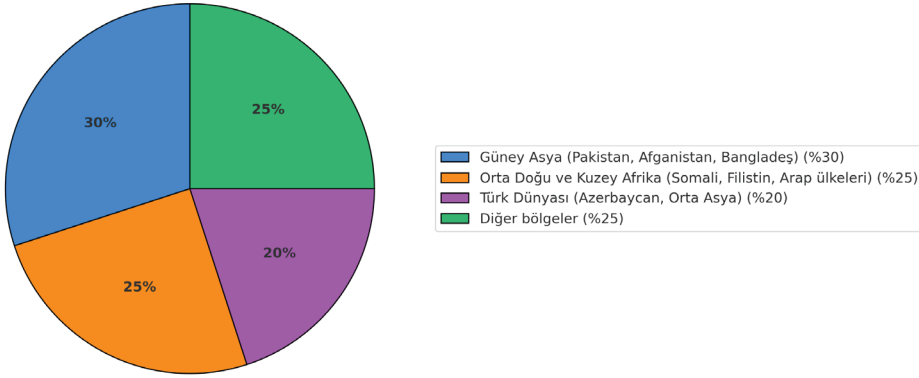
Coğrafi ve kültürel bağlam açısından bakıldığında Türk yorumcular genellikle Türkiye'nin tarihî eylemlerini savunmuş ve soykırım ya da işgal iddialarını reddetmiştir. "There was no Armenian genocide. This is all Western propaganda" (*Ermeni soykırımı yoktur. Bunlar tamamen Batı propagandasıdır*) yorumu, bu duruşu özetlemektedir. Buna karşılık, uluslararası yorumcular, Türkiye'nin tarihî meseleleri çözümlemesi gerektiğini savunmuş ve Ermeni soykırımı iddiaları gibi konuların uluslararası düzeyde kabul edilmesi gerektiğini öne sürmüştür. "The Armenian genocide is undeniable and must be acknowledged" (*Ermeni soykırımı inkâr edilemez ve kabul edilmelidir*) yorumu, bu algıyı temsil etmektedir.

Tarihsel tartışmalar Türkiye'nin hem ulusal hem de uluslararası düzeyde tartışmalı meseleleriyle ilgili güçlü duygusal tepkilerin yorumlara hâkim olduğunu göstermektedir. Ermeni soykırımı iddiaları ve Kıbrıs gibi konular, tarihî gerilimlerin güncel olayları değerlendirirken hala etkin olduğunu göstermektedir. Bu tarihi çatışma hatları, yalnızca Türkiye'nin tarihî ve politik konumu üzerindeki algıları şekillendirmekle kalmamakta, aynı zamanda Türkiye'nin uluslararası kamuoyundaki imajını da etkilediği görülmektedir.

Bölgesel ve dini dayanışma

Bölgesel ve dini destek teması, toplamda 220 yorumu kapsamakta olup incelenen 1768 yorumun yaklaşık %12'sine karşılık gelmektedir. Bu tema, özellikle Müslüman çoğunluklu ülkelerden gelen dayanışma ifadeleriyle dikkat çekmektedir. Yorumlar, Türkiye'nin Müslüman dünyasında birleştirici bir güç ve lider olarak algılandığını, tarihî ve kültürel bağların bu algıyı güçlendirdiğini ortaya koymaktadır.

Grafik 6. Dayanışma temalı yorumların bölgesel dağılımı



Yorumların büyük bir kısmı, Müslüman çoğunluklu ülkelerden Türkiye'ye yönelik destek mesajlarını içermektedir. Afganistan, Pakistan ve Bangladeş gibi Güney Asya ülkelerinden gelen yorumlarda, Türkiye'ye olan sevgi ve saygı sıkça dile getirilmiştir. Örneğin "We Afghans support our Turk brothers. Long live Turkey" (*Biz Afganlar Türk kardeşlerimizi destekliyoruz. Yaşasın Türkiye*) ve "Victory of Turkey is victory of Pakistan" (*Türkiye'nin zaferi, Pakistan'ın zaferidir*) gibi ifadeler, bu dayanışmanın açık bir göstergesidir. Yorumların önemli bir kısmı (%30'dan fazlası) bu bağlamda, Türkiye'nin İslam dünyasında liderliğini öne çıkarmaktadır.

Bir diğer önemli tema, Türkiye'nin İslam dünyasında birleştirici bir güç olarak görülmesi ve İslami değerleri teşvik eden bir liderlik rolü üstlenmesidir. Bu yöndeki yorumlar, toplam 220 yorumun yaklaşık %25'ini oluşturmaktadır. Türkiye'nin mazlumları koruma misyonu ve İslam dünyasına yönelik dayanışmacı duruşu, "Turkey has always protected the oppressed, true Islamic spirit" (*Türkiye her zaman mazlumları korumuştur, gerçek İslami ruh budur*) gibi ifadelerle dile getirilmiştir. Bu yorumlar, Türkiye'nin yalnızca ulusal bir güç değil, aynı zamanda daha büyük bir topluluğun temsilcisi olarak algılandığını göstermektedir.

Türk dünyası ile tarihî ve kültürel bağlar da bu temada önemli bir yer tutmaktadır. Yorumların yaklaşık %20’si Türkiye ile Azerbaycan, Özbekistan gibi Türkçe konuşan ülkeler arasındaki ortak mirasa vurgu yapmıştır. Örneğin, “Love from Azerbaijan, our Turkic brothers” (*Azerbaycan’dan Türk kardeşlerimize sevgiler*) gibi ifadeler, bu bağların ne kadar güçlü algılandığını yansıtmaktadır. Ayrıca, Türkiye’nin Türk dünyası için bir ilham kaynağı olduğu da “The great Turkish nation inspires all Turkic peoples” (*Büyük Türk milleti tüm Türk halklarına ilham veriyor*) gibi yorumlarda açıkça ifade edilmiştir.

Yorumların bir diğer dikkat çekici boyutu, Türkiye’nin insani yardımlar ve mazlum halklara yönelik desteği ile öne çıkan jeopolitik duruşudur. Bu yöndeki ifadeler, toplam yorumların yaklaşık %15’ini oluşturmaktadır. Türkiye’nin Filistin ve Somali gibi ülkeler için yaptığı yardımlar ve bu ülkelerle kurduğu ilişkiler takdirle karşılanmaktadır. “Turkey stands with Palestine and Somalia. True leadership” (*Türkiye, Filistin ve Somali’nin yanındadır. Gerçek liderlik budur*) gibi yorumlar, bu bağlamda sıkça görülmektedir.

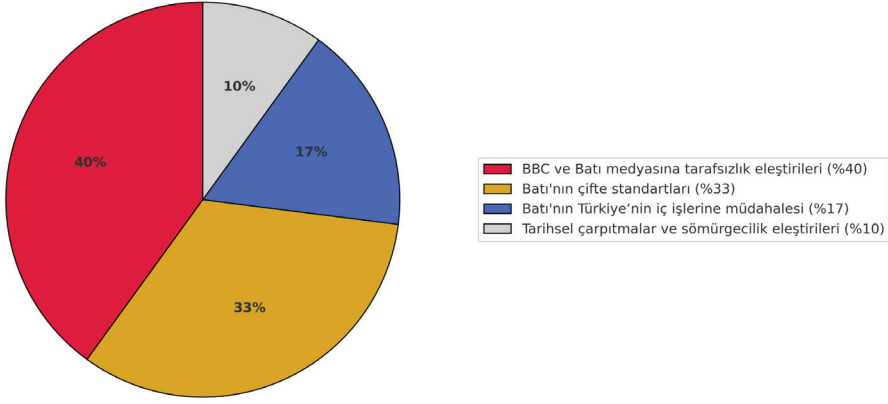
Coğrafi olarak incelendiğinde Güney Asya’dan (Pakistan, Afganistan ve Bangladeş) gelen yorumlar, Türkiye’ye yönelik yoğun bir sevgi ve destek ifade etmektedir. Toplam yorumların %30’u bu bölgedeki izleyicilerden gelmiştir. Orta Doğu ve Kuzey Afrika (Somali, Filistin, Arap ülkeleri) ise %25 oranında katkı sağlamış, bu bölgelerden gelen yorumlarda Türkiye’ye duyulan minnettarlık ve dayanışma dikkat çekmiştir. Türk dünyasını temsil eden Orta Asya ve Kafkasya’dan gelen yorumlar ise toplamın %20’sini oluşturmuş ve bu yorumlarda tarihî bağlar ve ortak kültür vurgulanmıştır.

Bölgesel ve dini destek teması, Türkiye’nin yumuşak gücünü ve Müslüman dünyadaki birleştirici rolüne dair kuvvetli bir algı olduğunu yansıtmaktadır. Yorumlar, Türkiye’nin tarihî, kültürel ve dini bağlarla şekillenmiş bir liderlik rolüne sahip olduğunu göstermekte ve bu algının Türkiye’nin uluslararası imajını güçlendirdiğini ortaya koymaktadır. Bu analiz, Türkiye’nin yalnızca kendi vatandaşları için değil, geniş bir uluslararası topluluk için de önemli bir sembol olduğunu göstermektedir.

Batı medyasına yönelik eleştiriler

Batı medyası ve politikalarına yönelik eleştiriler, toplamda 180 yorum ile incelenen 1768 yorumun yaklaşık %10’unu oluşturmaktadır. Bu kategori, BBC başta olmak üzere Batı medyasının Türkiye’ye yönelik algısal çarpıtmalar yaptığına ve tarihî olayları Türkiye aleyhine sunduğuna dair suçlamalarla öne çıkmaktadır. Aynı zamanda, Batı politikalarına yönelik genel bir güvensizlik, çifte standart uygulamaları ve Türkiye’nin iç işlerine müdahale ettiği algısı bu eleştirilerin merkezinde yer almaktadır.

Grafik 7. Batı medyasına yönelik eleştirilerin tematik dağılımı



Bu temanın büyük bir bölümünü *BBC* ve Batı medyasına yönelik eleştiriler oluşturmıştır. Yorumların %40'ından fazlası (yaklaşık 75 yorum), *BBC*'nin tarafsızlık yaptığına ve Türkiye'ye yönelik haberlerinde oryantalist bir bakış açısını benimsediğine odaklanmaktadır. Örneğin, "Shameless British propaganda as expected" (*Beklendiği gibi utanmaz İngiliz propagandası*) ve "The BBC analysis is appreciated but leaks bias at times" (*BBC'nin analizi takdir edilesi ama zaman zaman önyargılı*) gibi yorumlar, bu algıyı net bir şekilde ortaya koymaktadır. Bu tür ifadeler, Batı medyasının Türkiye'ye karşı bir ajanda yürüttüğü düşüncesinin ne kadar yaygın olduğunu göstermektedir.

Yorumların diğer önemli bir kısmı, Batı politikalarına olan genel güvensizliği yansıtmaktadır. Bu kategoride yer alan yaklaşık 60 yorum (%33) Batı'nın Türkiye'ye karşı çifte standart uyguladığını, sömürgecilik mirası ve tarihî manipülasyonlarla ülkenin imajını zedelediğini öne sürmektedir. Özellikle Kıbrıs meselesi gibi bölgesel konular ele alınmış ve Batı'nın taraflı tutumları eleştirilmiştir.

Batı'nın Türkiye'nin iç işlerine müdahale ettiği algısı da bu tema içinde dikkat çeken bir boyut olarak ortaya çıkmaktadır. Bu eleştiri, yaklaşık 30 yorumda (%17) dile getirilmiştir. Yorumcular, Batılı güçlerin Türkiye'yi ekonomik manipülasyonlar ve diplomatik yaptırımlarla zayıflatmaya çalıştığını ifade etmişlerdir. Örneğin, "Western sanctions and currency manipulation attack Turkey's economy" (*Batı'nın yaptırımları ve döviz manipülasyonu Türkiye ekonomisini hedef alıyor*) yorumu, bu algının yaygın bir göstergesidir. Bu tür yorumlar, Batılı güçlerin Türkiye üzerindeki etkisini bir tür "modern sömürgecilik" olarak nitelendirmektedir.

Tarihî olayların çarpıtılması ve sömürgecilik eleştirileri de bu temanın önemli bir alt başlığını oluşturmaktadır. Yaklaşık 15 yorum (%8), Batı'nın Os-

manlı İmparatorluğu döneminde Türkiye’ye ihanet ettiği ve tarihî olayları çarpıttığına dair iddialara yer vermektedir. Örneğin, “The British betrayed the Ottoman Empire” (*İngilizler Osmanlı İmparatorluğu’na ihanet etti*) ve “Turkey will hold the West accountable for its colonial crimes” (*Türkiye, Batı’nın sömürgeci suçlarının hesabını soracak*) gibi ifadeler, bu eleştirilerin yoğunlaştığı noktalardır. Bu yorumlar, tarihsel bir bağlam üzerinden günümüz Batı politikalarına karşıt bir söylemin benimsendiğini göstermektedir.

Coğrafi odak açısından yorumların büyük çoğunluğu Avrupa ve İngiltere’ye yönelmiştir. Avrupa ülkeleri ve İngiltere, toplam yorumların %50’sinden fazlasında eleştirilerin hedefi olmuştur. Eleştiriler, bu ülkelerin sömürgeci geçmişleri ve Türkiye’nin AB üyelik sürecindeki önyargılı tutumlarına dikkat çekmektedir. Öte yandan, ABD ve İsrail’in de eleştirilerin hedefinde yer aldığı görülmektedir. Bu iki ülke, toplam yorumların yaklaşık %25’inde güçlü bir karşıtlıkla söz konusu edilmektedir. Özellikle ABD’nin İsrail’e verdiği destek ve Türkiye’ye yönelik yaptırım politikaları, sıklıkla dile getirilen eleştiri konuları arasındadır.

Batı medyasına ve politikalarına yönelik eleştiriler Türk ve uluslararası izleyiciler arasında derin bir şüphecilik bulunduğunu ortaya koymaktadır. Yorumcuların önemli bir kısmı, Batı’nın Türkiye’yi küresel arenada baskılamaya ve imajını çarpıtmaya çalıştığına inanmaktadır. Bu durum, Batı ile Türkiye arasındaki tarihi ve güncel ilişkilerin nasıl bir direnç ve karşıtlık eksenini üzerinden algılandığını açıkça göstermektedir. Bu eleştiriler, güncel tartışmalarda sıklıkla tarihi argümanların kullanıldığını, yorumcuların güncel tartışmaları ağırlıklı olarak tarihsel bir bağlamda ele aldığını göstermektedir.

Türkçe yorumların kendi içinde değerlendirilmesi

Türkçe yorumların, uluslararası konular üzerine yapılan tartışmalarda dahi iç politikaya odaklandığı görülmektedir. Bu durum, Türkiye’nin derin siyasi kutuplaşması ve Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan’ın bu kutuplaşmadaki merkezi rolü ile yakından ilişkilidir. Analiz edilen 1768 yorumun yaklaşık %20’si Erdoğan’a yönelik destek veya eleştiriler içermektedir. Erdoğan, bir kesim tarafından Türkiye’nin yeniden yükselişinin ve bağımsızlığının sembolü olarak görülürken bir diğer kesim tarafından modern ve laik devleti zayıflatan bir lider olarak eleştirilmektedir. Destekleyen bir yorumda “Recep Tayyip Erdoğan çok yaşa!” ifadesi yer alırken eleştiren bir yorumda “Erdoğan Türk Cumhuriyeti’ne en büyük ihanettir” denilmektedir.

Grafik 8. Türkçe ve İngilizce yorumların temalara göre dağılımı



Türkiye'nin küresel hedeflerinin iç liderlikle ilişkilendirilmesinin Türk yorumcuların dış politika meselelerine bakışını şekillendirdiği görülmektedir. Türkçe yorumların %15'i Türkiye'nin küresel arenadaki başarılarının doğrudan liderlik ile bağlantılı olduğunu ifade etmektedir. Erdoğan liderliğindeki Türkiye'nin Orta Doğu, Afrika ve Orta Asya'da daha iddialı bir dış politika benimsediği ve İslam dünyasında liderlik rolünü pekiştirdiği vurgulanmaktadır. Uluslararası başarı veya başarısızlıkların genellikle Erdoğan ile ilişkilendirildiği görülmektedir. Örneğin bir yorumda, "Türkiye İslam dünyasının lideridir, bu Erdoğan sayesinde" denilirken başka bir yorumda "Erdoğan'ın politikaları Türkiye'yi yalnızlaştırdı" ifadesi yer almaktadır.

Osmanlı İmparatorluğu'nun tarihî mirası ve Atatürk'ün reformları, uluslararası konulara dair tartışmalarda sıklıkla gündeme gelmektedir. Analiz edilen yorumların yaklaşık %10'u, bu tarihsel bağlam üzerinden iç politikayı uluslararası meselelerle ilişkilendirmiştir. Osmanlı dönemine olumlu atıfta bulunan bir yorumda "Türkiye Osmanlı'dan gelen güçlü mirasını yeniden kazanacak" denilmiş, buna karşılık bir diğer yorumda "Modern Türkiye'nin yolu Atatürk'ün ilkeleridir, Erdoğan'ın değil" ifadesiyle güncel yönetime eleştirel bir yaklaşım sergilenmiştir. Bu tarihsel bağlam, Türkiye'nin uluslararası rolüne dair tartışmaları şekillendiren önemli bir unsur olarak karşımıza çıkmaktadır.

Türk yorumcular, dış politikada alınan kararların ülke içinde sonuçları olduğunu sıkça dile getirmektedir. Yorumların %12'si, ekonomik sorunlar ile dış politika kararları arasında ilişki kurmaktadır. Özellikle ekonomik sıkıntılar Türkiye'nin dış politikadaki başarısızlıkları ile ilişkilendirilirken, diğer yandan Erdoğan'ı destekleyen Türkçe yorumlarda ekonomik sorunların Türkiye'yi cezalandırmak isteyen Batılı devletlerin yaptırımlarına bağlandığı görülmektedir. Bir eleştiride "Türkiye'nin dış politikası ekonomiyi mahvetti" ifadesi kullanılırken, başka bir yorumda "Erdoğan, Batı'ya karşı dik duruyor" denilerek destek verilmiştir.

Uluslararası medyanın Türkiye'yi genellikle insan hakları ihlalleri ve demokratikleşme gibi konular üzerinden ele almasının, Türk yorumcular arasında savunmacı ve eleştirel bir tutumun benimsenmesine yol açtığı görülmektedir.

Yorumların %8’i Batı medyasına yönelik eleştiriler içermekte ve Türkiye’nin önyargılı bir şekilde temsil edildiğini savunmaktadır. Bir yorumda “BBC’nin oryantlizmi hiç değişmedi” ifadesi yer alırken, bir diğer yorumda “BBC sürekli Türkiye’yi kötü göstermeye çalışıyor” denilmiştir.

Son olarak diaspora etkisi de Türk yorumlarının iç politikaya odaklanmasında bir rol oynamaktadır. Yorumların yaklaşık %5’i yurtdışında yaşayan Türklerin Türkiye’deki gelişmelerle ilgili görüşlerini ifade etmektedir. Diasporadaki destekleyici bir yorumda “Türkiye bizim gururumuzdur, Erdoğan sayesinde güçlüdür” denilirken, eleştirel bir yorumda “Bizim gibi yurtdışında olan Türkler Erdoğan yüzünden zor durumda” ifadesi yer almıştır.

Bu bulgular Türk yorumcuların uluslararası meselelerde dahi iç politikayı merkeze alarak tartışma yürüttüğünü göstermektedir. Türkiye’deki siyasi kutuplaşma (%20), tarihî mirasın uluslararası algıya etkisi (%10) ve liderliğin küresel hedeflerle ilişkilendirilmesi (%15), bu eğilimin temel nedenleri arasında yer almaktadır. Yorumlar, Türkiye’nin hem iç hem de dış politikasının birbiriyle nasıl iç içe geçtiğini ve bu durumun uluslararası meseleler ile ülke içindeki meseleler arasındaki ayrımı belirsizleştirdiğini göstermektedir.

Sonuç

Bu çalışma, *YouTube* yorumlarının haber içeriklerinden bağımsız olarak nasıl bir kamusal alan işlevi gördüğünü ve kullanıcıların siyasal, tarihsel ve kültürel konular etrafında nasıl tartışmalar yürüttüğünü analiz etmeyi amaçlamıştır. Araştırma kapsamında incelenen yorumlar, dijital platformlarda kamusal söylemin çok yönlü ve dinamik yapısını gözler önüne sermektedir. Çalışma, *YouTube* yorumlarının yalnızca bireysel görüşlerin ifade edildiği pasif bir alan olmadığını, aksine kullanıcılar arasında etkileşim sağlayarak toplumsal ve politik konular hakkında kamusal tartışmalara yeni bir saha açtığını ortaya koymaktadır.

Elde edilen bulgular, haber videolarına yapılan yorumların belirli temalar etrafında yoğunlaştığını ve bu temaların sıklıkla tarihsel, politik ve kültürel söylemlerle iç içe geçtiğini göstermektedir. Özellikle Türkiye’ye yönelik tarihsel miras, hükümet politikaları, ekonomik durum ve uluslararası ilişkiler gibi konular etrafında belirgin bir ayrışma gözlemlenmiştir. İngilizce yorumların daha kapsayıcı ve küresel konulara odaklandığı, Türkçe yorumların ise iç politikaya yönelik değerlendirmeler ve hükümete dair görüşler çerçevesinde şekillendiği görülmektedir. Bu durum, kullanıcıların haber videolarını yalnızca bilgi edinme aracı olarak değil, aynı zamanda kimliklerini, politik duruşlarını ve ideolojik yaklaşımlarını yansıttıkları bir tartışma alanı olarak kullandıklarını göstermektedir.

Bu çalışma, *YouTube* yorumlarının dijital bir kamusal alan olarak nasıl işlediğine dair önemli bulgular sunmakla birlikte, bu alanın sınırlarını belirleyen moderasyon politikaları, algoritmik filtreleme ve editoryal müdahalelerin etkisi gibi konuların da dikkate alınması gerektiğini ortaya koymaktadır. Dijital

platformların sağladığı katılım imkanları bireylerin görüşlerini paylaşmalarını kolaylaştırırsa da bu platformların görünürlük politikaları ve denetim mekanizmaları kamusal söylemin yönlendirilmesine yol açabilir. Dolayısıyla gelecekte yapılacak çalışmalar, sosyal medya platformlarında kamusal alanın ne ölçüde özgür ve katılımcı olduğunu, aynı zamanda hangi dinamikler tarafından şekillendirildiğini daha ayrıntılı şekilde incelemelidir.

Bu bağlamda araştırmanın bulguları, dijital medya ortamında haber yorumlarının geleneksel kamusal alan kavramıyla nasıl bir ilişki içinde olduğunu ve *YouTube* gibi platformların demokratik tartışmalara nasıl bir zemin sunduğunu tartışmaya açmaktadır. Elde edilen sonuçlar, dijital kamusal alanların potansiyelini anlamak ve bu alanlardaki dinamikleri daha iyi kavrayabilmek için gelecekte daha geniş kapsamlı ve karşılaştırmalı araştırmaların yapılması gerektiğini vurgulamaktadır.

Kaynakça

- BBC News*. (2023, 12 Kasım). Turkey turns 100: A future global power? - BBC News [Video]. 30 Ekim 2024 tarihinde.
- Boyd, D. (2010). "Social network sites as networked publics: Affordances, dynamics, and implications". Z. Papacharissi (Ed.), *Networked self: Identity, community, and culture on social network sites* içinde (ss. 39-58).
- Burgess, J., & Green, J. (2018). *YouTube: Online video and participatory culture*. Polity Press.
- Fuchs, C. (2020). *Sosyal medya: Eleştirel bir giriş* (Çev. D. Saraçoğlu & İ. Kalaycı). NotaBene Yayınları.
- Georgakopoulou, A. (2017). Sharing the moment as small stories: The interplay between practices & affordances in the social media-curated 'storyable' self. *Journal of Pragmatics*, 115, 30-43. <https://doi.org/10.1075/ni.27.2.06geo>
- Graham, T., & Wright, S. (2015). A tale of two stories from "below the line": Comment fields at the Guardian. *The International Journal of Press/Politics*, 20(3), 317-338. <https://doi.org/10.1177/1940161215581926>
- Habermas, J. (2005). *Kamusal alanın yapısal dönüşümü*, (Çev. T. Bora & M. Sancar). İletişim Yayınları.
- Kavada, A. (2015). Creating the collective: Social media, the occupy movement and its constitution as a collective actor. *Information, Communication & Society*, 18(8), 872-886. <https://doi.org/10.1080/1369118X.2015.1043318>
- Meraz, S., & Papacharissi, Z. (2013). Networked gatekeeping and networked framing on #Egypt. *The International Journal of Press/Politics*, 18(2), 138-166. <https://doi.org/10.1177/1940161212474472>
- Napoli, P. M. (2019). *Social media and the public interest: Media regulation in the disinformation age*. Columbia University Press.

- Nechushtai, E., Zamith, R., & Lewis, S. C. (2023). More of the same? Homogenization in news recommendations when users search on Google, YouTube, Facebook, and Twitter. *Mass Communication and Society*, 27(6), 1309-1335. <https://doi.org/10.1080/15205436.2023.2173609>
- Newman, N., Fletcher, R., Kalogeropoulos, A., & Nielsen, R. K. (2019). *Reuters Institute digital news report 2019*. Reuters Institute for the Study of Journalism. https://reutersinstitute.politics.ox.ac.uk/sites/default/files/2019-06/DNR_2019_FINAL_1.pdf
- O'Callaghan, D., Greene, D., Conway, M., Carthy, J., & Cunningham, P. (2015). Down the (white) rabbit hole: The extreme right and online recommender systems. *Social Science Computer Review*, 33(4), 459-478. <https://doi.org/10.1177/0894439314555329>
- Shoemaker, P. J., & Vos, T. (2009). *Gatekeeping theory*. Routledge.
- Starbird, K. (2017). Examining the alternative media ecosystem through the production of alternative narratives of mass shooting events on Twitter. *Proceedings of the International AAAI Conference on Web and Social Media*, 11(1), 230-239.
- Westerman, D., Spence, P. R., & Van Der Heide, B. (2014). Social media as information source: Recency of updates and credibility of information. *Journal of Computer-Mediated Communication*, 19(2), 171-183. <https://doi.org/10.1111/jcc4.12041>

Etik Kurul Onayı: Etik kurul onayına ihtiyaç bulunmamaktadır.

Çıkar çatışması: Çıkar çatışması bulunmamaktadır.

Finansal destek: Finansal destek bulunmamaktadır.

Ethics committee approval: There is no need for ethics committee approval.

Conflict of interest: There are no conflicts of interest to declare.

Financial support: No funding was received for this study.